

Henk Buijs: 'Geen ki-organisatie betaalt structureel zo veel voor de stieren'

Het nut van genomics

Foktechnici van CRV, Alta en KI Samen gaven tijdens de HHH-discussieavond inzicht in de plaats die genomic selection in hun fokprogramma inneemt. Met name de discussie over het nut van de actuele fokkerijontwikkeling bleek interessant.

tekst **Florus Pellikaan**

René te Wierik:
'Fokkerij was
nog nooit zo in
beweging'

Gerbert Engelen:
'Geen vertrouwen
in de toekomst
van genomics'

Henk Buijs:
'We zoeken
dezelfde, maar ik
vind haar eerder'

Dat genomic selection veel teweegbrengt in fokkerijland staat inmiddels als een paal boven water. Ook de HHH-vereniging wijdde daarom de jaarlijkse discussieavond aan het onderwerp en nodigde drie foktechnici uit. Henk Buijs van CRV, René te Wierik van Alta en Gerbert Engelen van KI Samen waren het lang niet altijd met elkaar eens en dat gaf een levendige discussie met de circa zestig aanwezige fokkers.

'De fokkerij is nog nooit zo in beweging geweest als nu', vatte René te Wierik het effect van de opkomst van genomic selection samen. 'Sommigen spreken zelfs over een revolutie, maar vast staat dat het in ieder geval veel teweeg-

brengt.' Te Wierik was in de geschiedenis gedoken om de invloed van genomic selection op de genetische evaluatie van dieren tastbaar te maken. 'De dochter-moedervergelijking in 1935 zorgde voor honderd procent vooruitgang, de vergelijking met bedrijfsgenoten gaf in 1962 een plus van vijftig procent. Lopende lactaties, eiwit-evaluatie en het diermodel zorgden tot 1989 voor kleine stapjes vooruit. Daarna is het twintig jaar stil geweest, maar in 2008 kwam daar met genomic selection verandering in en dat gaat een genetische vooruitgang geven van meer dan vijftig procent.'

Alta is een van de acht organisaties die deelnemen aan

het genomicproject van het Amerikaanse USDA en heeft daardoor de beschikking over een genomitest met 55.000 merkers. In Nederland heeft Alta inmiddels duizend dieren met de genomitest getypeerd. 'De laatste jaren lag de focus vooral op koeien, door genomic selection zijn we weer geneigd om pinken wat meer te benutten.'

Plus voor Fidelity

Ook CRV zet fors in op genomic selection. 'We hebben er hoge verwachtingen van', verklaarde Henk Buijs. 'Uiteraard hebben we ook de nieuwe fokstieren getypeerd en dat geeft ons en vele gebruikers van genomitieren moed. Het merkeronderzoek

bezorgde Fidelity +54 nvi ten opzichte van zijn verwachtingswaarde, Cricket +41 en Diamond +46. Alleen Almighty viel met -4 nvi uit de toon. CRV zet op dit moment jonge stieren in, die door het merkeronderzoek minimaal 25 punten nvi stijgen ten opzichte van de verwachtingswaarde. 'We beseffen dat dit systeem een andere beloning vraagt, daarom hebben we de contractprijzen aangepast', sprak Buijs tegen de aanwezige fokkers. 'Men kan kiezen voor 8000 euro zonder nabetaling of een lager bedrag met nabetaling. Geen enkele ki-organisatie ter wereld betaalt structureel zo veel voor stieren.'

Henk Buijs sprak de verwachting uit dat in 2011 de uitslag van de genomitest een betrouwbaarheid heeft van 75 procent, wat gelijk staat aan de eerste fokwaarde van een fokstier. De foktechnicus van CRV stelde de toehoorders een Paramountdochter voor die 138 punten nvi steeg door de genomitest. 'Er stonden op het bedrijf vijf volle zusjes. Dit verschil kon ik aan de buitenkant niet zien, anderen misschien wel?'

Praktische fokkerij

Het was de perfecte brug richting de uiteenzetting van Gerbert Engelen van KI Samen. Hij distantieerde zich direct van genomic selection. 'Wij hebben totaal geen vertrouwen in de toekomst van genomics. Het is een verkooppraatje waar veehouders gemakkelijk intrappen. Fokkerij is niet zo moeilijk als veel mensen denken. Gewoon kijken met je ogen, onthouden wat je ziet en daarmee werken. Het uitgangspunt van de fokkerij is dat een dier foutloos en in balans gebouwd

moet zijn. Er zijn stieren die in de fokwaarde niet meevalen, maar waarover de boeren heel tevreden zijn en daar gaat het om.' Engelen stelde de aanwezigen tien praktische fokkerijtips voor zoals: 'wat je ogen niet zien en het papier belooft is lang niet altijd aanwezig'. KI Samen nam zelf de proef op de som en liet een aantal stieren genotyperen door Merial. 'Shogun heeft genomisch de meest ongunstige fokwaarde voor celgetal en in zijn db-fokwaarde staat hij met 108 dochters op de bijzonder gunstige fokwaarde van 109. De verschillen tussen de fokwaarden van fokstieren en de genomresultaten zijn bij ons te groot, wij hebben er geen vertrouwen in en blijven gewoon praktisch fokkerij bedrijven.'

Internetverkoop?

Dat genomic selection leidt tot betere combinaties, daarover zijn Te Wierik en Buijs het met elkaar eens. 'Met genomics bepaal je niet alleen het niveau, maar ook de sterke en zwakke punten, die weer kunnen helpen de best passende stier bij een koe te zoeken', stelde Te Wierik. Engelen haakte tijdens de discussie nog in op het feit dat er weer meer pinken gebruikt worden als stiermoeder. 'Wij doen het precies andersom en hebben uit de vijftienjarige Geertje 289 van Teus van Dijk uit Giessenburg onlangs de tweede en derde stier aangekocht. Daarmee kiezen we voor bewezen kwaliteit.' 'We zoeken precies dezelfde, maar ik vind haar jaren eerder', reageerde Buijs. Vanuit de zaal kwam de vraag of na 2013, als iedereen stieren mag laten testen in Amerika, er een wildgroei komt aan partijen die hoge genomistieren gaan vermarkten. 'Er gaan inderdaad wilde verhalen de ronde, maar we hebben nu al moeite genoeg om sperma te verkopen op de boer', stelde Te Wierik. 'Daarom lijkt verkoop via internet mij schier onmogelijk.' |

Marjoleine de Vos, culinair journalist:

'De bond van boerderijzuivel wil ons interesseren voor zuivel die echt op de boerderij is gemaakt. Nu, dan vinden ze mij meteen geïnteresseerd aan hun zijde: boerderijboter, boerenkaas, dikke yoghurt – zet u maar neer!' (dV)

Hessel Agema, melkveehouder te Kollumerpomp:

'Ik merk dat mijn veestapel qua productie aan het plafond zit. Een extra verhoging van de productie is qua management niet meer te behappen. Ik zeg vaak: melken is voeren en voeren is sturen.' (Hp)

Sybren Attema, melkveehouder en bestuurder FrieslandCampina:

'Het mooiste moment van de dag is als ik de melkput in stap. Onder het melken heb je tijd om na te denken en tegelijk krijg je al je koeien stuk voor stuk onder ogen. Die combinatie van denken, observeren en handelen vind ik geweldig.' (Mk)

Felix Rottenberg, voormalig voorzitter PvdA:

'Van huis uit was ik gewend om flink melk te drinken. De melkboer bracht iedere dag verse melk, alles werd keurig bijgeschreven in het huishoudboekje.' (Mk)

Joyce Roodnat, wandeljournaliste:

'Op de graskade bij Kwadijk, waar nieuwsgierige jonge koeien op ons afdraven. Ze verdringen zich op een rij om hun gasten te bekijken. Steeds duikt er weer zo'n kop op, tus-

sen die van anderen. Hé, daar is de boer ook. Hij komt even kijken of de beesten zijn gasten niet bang maken. Nee, wij vinden ze leuk.' (NRC)

Theo Spruit, melkveehouder te Zegveld:

'De kalveren moeten breed zijn, de vleeskwaliteit is heel belangrijk. Als je je eigen kalveren opfokt en slacht, weet je welke stieren goede kalveren voor de slacht geven.' (Mm)

Antoon Vermeer, vertrekkend voorzitter ZLTO:

'Het eerste wat ik doe, elke ochtend vaste prik, is het jongvee voeren. Het is een klusje van twintig minuten. Goed te doen. Andere broek, klompen aan, ik vind dat ontspannend. Een ander loopt tien minuten met de hond of mediteert, ik voer de koeien.' (NRC)

Jan Thomas Vos, melkveehouder te Godlize:

'Ik heb in de melkstal een prachtige overzicht over de koeien. Ik wil tijdens het melken ook kunnen genieten van mijn koeien. Ik fok de koeien op exterieur zoals ik ze mooi vind.' (Bo)

Hans Baaij, directeur Varkens in Nood:

'Nederlandse melkkoeien. Nou eh, echt grootschalig worden ze niet gehouden, ook niet dicht op elkaar binnen. Ik zou zeggen dat dat onder biologisch valt.' (Bo)

Henk Prins, melkveehouder te Nijeveen:

'Hoe je vijf koeien fokt met 10.000 kg vet en eiwit? Het is voor een heel groot gedeelte geluk. Wanneer ze als kalf longontsteking krijgen of wanneer

ze later een speen betrappen, is het verhaal natuurlijk over. Deze koeien hebben het geluk gehad dat hen dat niet is overkomen.' (Mk)

Jort Kelder, tv-presentator:

'Ik ben bijna bijbels in mijn overtuiging dat wij niet het recht hebben te doden, althans niet als wij het niet nodig hebben voor het eigen overleven. Maar wat betreft vis is het pure zwakte. Ja, ook mijn vlees is zwak.' (Vg)

Eric Hulst, directeur Cono Kaasmakers:

'De koe moet in de wei blijven staan. De sector moet ervoor zorgen dat het goede imago van de melkveehouderij behouden blijft. We moeten met melkvee niet de varkenssector achterna.' (Bo)

Henk Jan Ormel, lid van de Tweede Kamer:

'Er is een groeiende maatschappelijke discussie over dierenwelzijn. Daarom zijn zaken als levensproductie en robuustheid belangrijke onderwerpen in de fokkerij. Maar ik begreep dat daar al op wordt gelet.' (Mm)

Marjoleine de Vos:

'Ik heb iets tegen dat beschuldigend wijzen naar koeien als broeigasproducenten. Alsof koeien niet zouden moeten bestaan. We moeten geen abnormale hoeveelheden koeien houden, maar dat geldt voor zo ongeveer alles: te veel van iets is niet goed. Maar om het broeikas effect nu zo ongeveer op het conto van de koe (en dus van de yoghurteters) te schuiven in plaats van op auto's en industrie is wat overdreven.' (dV)

Bronnen: de Volkskrant (dV), HP Plus (Hp), Melk (Mk), NRC Handelsblad (NRC), Melkveemagazine (Mm), Boerderij (Bo), Varagids (Vg)